

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

LORD MELCHETT Budapesten

Egy furcsa
memorandum

A teologus és az ezredes. — Halász Manórol. — Beszélgetés Beilissel. Siketnémák esküvője. — Hajdu Miklós jubilál. — Olvasom . . Nem olvasom . . Szines riportok, érdekes hírek, stb.

Hitközségi hírek

MIT LÁTOK ÉN

„KI-SZISZÓ“ SZIDRÁJÁBAN?

Írta: dr. Bernáth Miklós vallásanár.

Együtt már a sok értékes tárgy. Az önkéntes adományok mértéke felülmúlja a számítást. Csillognak az ékkövek, fénylik az arany, a pusztában nincs becse. Az anyag várja a művészt, hogy az „Isten-szellem“ lehelletével érintse, formálja nemesebb rendeltetéséhez, állítsa szolgálatába a szentségnek; legyen foglalatja oltárnak, menórának, diszitsen frigyszekrényt és papiruhát. Kész a terv, a terjedelem mérete, a hajlék komoly alakja, a sok vándor közép- és célpontja, hogy körülötte üssön tábort és utána induljon. És Isten sátora nem épül. — Várja a nagy mű megkezdését Bezálél mester, Ahaiáb és a többi bölcs. Az alkotás vágya él a lelkükben, a törvényerőre emelt szent munka megindítása izgatja képzeletüket. Lesik a parancsot: testet adni a szellemnek, lássa a fizikai szem is azt, amit ama másik, a titokzatos látás már megsejtett, a „tűzmenórát“, a „fenti szentélyt“. A parancs késik. És Isten sátora nem épül. — Elhangzott már a törvény, majd ismét kiemelve belőle a szombat, mint örök jel Isten és Izrael között, mint szentség, mert Teremtőjéhez hasonlóvá teszi az embert. Már-már teljesedik az ige: „És készítsenek nekem szentélyt és Én ott táborozom közöttük!“ És Isten sátora még nem készül. — Nem készül, mert felhők magasságában jár a vezér. Kezében már a bizonyosság két táblája, az Isten ujjával kőbe véssett Írás. Az „Isten-szellem“ ott ragyog az arcán, még nem ért le, még nem ihlette meg a sziveket. Lent a földön csak az arany fénye világít. A felhalmozott kincsek anyag-értékét táncolja körül a nép. Leborulnak előtte, áldoznak oltárán, megteszik a történelmi múlt géniuszává. Szomorú találkozás: a törvénykő és az aranyborju. Az isteni férfi az égből jön, de a földről száll fel oda. Ember ő is. Megre meg kezében a kőtábla. S bár erő a karjában, hatalom a kezében, nem az aranyborjút, de a kőtáblát töri össze elsőnek.

Mint az égitestek általában, a történelem is körben mozog, szereti az ismétlést. Az ember sem változott. Járja fatális útját, koronként számlálja az időt, pihen, ünnepet ül. Majd hegyre kúszik, felhőre emelkedik, kozmikus sugarak az arcán, érték a kezében s ahogy a földet surolja égi szárnya, sűrű köd nyeli el a fényt s a hegy szikláiban törnek meg az igazi javak. Szomorú a találkozás, még szomorúbb a tény, hogy van súrlódási felület. Ez azonban mit sem változtat a tapasztalat tanításán, hogy valahányszor öncél az anyag-érték az emberek szemében, valahányszor maguk fölé emelik s térdre roskadva csókolják porát, valahányszor ol-

tárt emelnek részére és embert áldoznak rajta, mindannyiszor megtörik a két kőtábla s visszatér a társadalmi kialakulás előtti állapot, amikor nincs személy- és vagyonsbiztonság, nincs tekintély, nincs szentség, nincs szeretet, de van ököl, vad ösztön a rombolásra és pusztításra. Láng-ra csap a gyűlölet, meggyújtja molocn kegyetlen tüzét, mely megemészti magát a hálványt is. A sorrend tehát: előbb törik meg a kőtábla, utána porrázúzza az aranyborjú. Magától vetődik fel a kérdés: sorsa-e ez az embernek, fatálisan tragikus sorsa, mely bizonyos időjelzések-nél feltartóztatlanul visszatér? Hisz akkor kár minden munkáért, mely az emberiség nemesítéseért folyik; kár a múlt építőköveiért, miket ránk hagytak, kár a prófétai látomásért és tanításért és kár magáért az Isten ujjával írt két kőtábláért, melyek épségben indultak el égi útjukról az ember felé. Nem és ezerszer nem! A hívó embernek Isten mellett, az emberben is kell, hogy higgyen, hiszen Isten képmására van alkotva. Minden türelmetlenség, minden szkepszis és így minden pesszimizmus onnan származik, hogy mi idővel mérjük az eseményeket. Az idő pedig szubjektív szemlélet s igazodik látóköri érzékéhez. Hinnünk kell az idő fölötti létezésben, mely magaslatra nem a tapasztalat csiga lassúságával érünk fel, nem az agynak kételkedésre berendezett látásával nézünk, de a mindnyájunkkal született képességgel, melyről nem tudunk számot adni, csak érezzük, hogy néha szent érzéssel tölti el lelkünket. A szív mélysége a székhelye. Onnan kell azt kiásni, felszínre hozni és urrá tenni fölöttünk. Ez az a „mácfhácisz hásekkel“, a mi értékes súlyunk, amit heti szidránk tőlünk követel. A szent súlyt (sekel hakódes) adjuk oda Istennek, lelkünk váltsága fejében. Ez az a súly, amiből nincs több a gazdagnak s a szegény-nél sem hiányzik.

Mózes törte össze a két kőtáblát és Mózes ment fel ismét a hegyre, hogy újból lehozza. „Vájár hoom ki vósés Móse loredesz min hohor“. Mi azt látjuk, hogy Mózes késik. Még nem jött le a hegyről. Bízunk kell abban, hogy a két kőtábla már útban van. Holnap derengeni fog s ránk száll az „Isten-szellem“ és -- felépül Isten sátora.

SCHLESINGER JÁNOS 70 ÉVES. Schlesinger János, a Pesti Izr. Hitközség érdekes helyettes előljárója és a Központi Zsidó Diáksegítő Bizottság helyettes elnöke e héten töltötte be 70-ik születésnapját. Kiváló és nagyérdemű hittestvérünkhöz a Pesti Hitközség előljárósága átiratot intézett, melyben Stern Samu elnök köszönetet mondott neki közhasznú működéseért.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Egy furcsa memorandum

A hazai kongresszusi zsidóság új statutum tervezete olyan jelentékeny esemény a felekezeti életben, hogy a legnagyobb foku közömbösségnek jele volna, ha a közéletben nem keltene hullámokat és nem okozna összeütközéseket, sőt ilyen élénkebb eszmecsere esetében meg kell valósulni a régi mondásnak: Szükséges, hogy skandalumok is legyenek. (Necesse ut fiant scandala). Ebbe a műfajba kell sorolni azt a memorandumot, amelyet dr. *Friedmann* József hevesi rabbi intézett — a felekezeti fórumok megkerülésével — közvetlenül a kultuszminiszterhez. Ebben az emlékiratban részleteket közöl az első 1869-iki kongresszus jegyzőkönyvéből, amelyből kiderül, hogy az akkori zsidó delegátusok nagyon féltek a zsidó klerus elhatalmaskodásától és azért a régi statutumban a rabbik tekintélye nincsen kellően megóva, ezért most azt kívánja a memorandum benyújtója, hogy hívassék össze országos ülés, amelyen felerészben rabbik és felerészben világiak vennének részt és ezek dolgoznák ki az új statutumokat.

A memorandum megjelenéséről hirt kell adnunk, bár sem tartalma, sem tónusa, sem jelentősége, sem igazsága, sem várható eredménye nem jogcsitja a nyilvánosságra. De mégis foglalkozni kell vele, mert az a mondat is foglaltatik benne, hogy az új statutum: „nem más, mint a szabadgondolkodók és a világiak újabb térhódítási vágyainak kielégítése”. Ez a mondat jellemző a memorandum egész furcsa mentalitására. Hisz milyen szerencsétlen taktika az, ha a rabbik a kormány által akarják tekintélyüket megszilárdítani. A rabbi tekintélyről el lehet mondani a próféta szavával: „Önmagából származik joga és emelkedettsége”. Az, hogy az új statutum kidolgozásánál a szabadgondolkodók, mint ilyenek, szerepet játszottak volna, egyszerűen valótlanosság. Ez a beállítás antiszemita tempó. Ha valami nem tetszik, akkor az antiszemita azt mondja: zsidó. A rabbi urnak az iroda vezetőségének habitusa nem tetszik és kompro-

mittálás céljából szabadgondolkodóknak nevezi őket. Pedig ezzel a fémjelzéssel csak önmagát kompromittálta. A hevesi hitközség reputációja érdekében — amely hitközség régen nem azonosítja magát, rabbija gesztiójával — vissza kell utasítani az egész memorandumot.

Ez a memorandum emlékeztet arra a nyílt levélre, amelyet 30 évvel ezelőtt egy röpiratban olvastam és amely ugyancsak közvetlenül a magyar kultuszminiszterhez volt címezve, amelyben azt követeli, hogy államérdek szempontjából mozdítsák el tanári állásából a magyar tudomány örök diszét: dr. *Goldziher* Ignácot, mert bibliakritikai munkát írt s ezzel a biblia alapjait aláásta, a kereszténység tekintélyét megtépázta, így tehát a vallási alapon nyugvó államra nézve veszélyes a működése. Nem sokkal erkölcsösebb és logikusabb a szóbanforgó emlékirat sem, amely fölött ezekután napirendre térünk.

A teologus és az ezredes

Sebestyén Jenő, református teológiai igazgató a múlt héten tartott missziós előadásában a kereszténység és a zsidóság közös igazságairól beszélt, az ezredes úr pedig a kalvinista Rómában a vitézi szék vezetőségébe való beiktatásánál hangoztatta, hogy a zsidókérdést meg kell oldani és vissza kell szorítani a zsidókat az eddig elfoglalt pozícióikból. A teológiai tanár szelid fejtegetése és az ezredes harci szózata nemcsak kronológiailag egybetartozik, mert egy héten hangzott el, hanem azért is, mert a kettő egybevetve mutatja, milyen meddő a „zsidó-kérdésről” való minden fejtegetés. Sebestyén Jenő igazgató szerint, a zsidóságnak nincs dogmatikája és teológiája és azért nem értethetik meg magukat a református teológiával. Ez teljesen téves beállítás. Erre vonatkozólag utalok Löw Lipót egyik nagy értekezésére a zsidóság dogmáiról és arra, hogy minden valóságos zsidó naponként elmondja Majmuni 13 pontból álló krédóját. De az igaz: ha vannak is dogmái a zsidóságnak, nem fontosak nálunk, mert a mi felfogásunk szerint, minden erkölcsös, jó ember üdvözülni és így nem kell pontosan megstilizálni a dogmákat. A mi dogmáink a relativitás jegyében értéklenedők. És ha nincsenek értelemellenes dogmáink, az legfeljebb intellektuális előny számunkra és ha Sebestyén ebből nekünk szem-

rehányást tesz, úgy megfordítja az ismert német közmondást: „Aus der Tugend eine Not machen” — holott csak megfordítva szokták csinálni, a bajból erényt, nem pedig az erényből bajt. Nincsen teológiánk? Hát, amit Szaadja, Gabirol, Majmuni, Albo, Luzatto műveiben találunk, mi egyéb, mint filozofáló teológia. A teológiai professzor békés tónusu előadása végén azt mondja, hogy a zsidóságnak a kereszténységgel az ő közös igazságai alapján, együtt kell haladnia. Ez helyes volna, ha a békés felhívásra mintegy feleletül a debreceni ezredes harcias beszéde nem világítaná meg a helyzetet, aki az együtt-haladás alatt a vagyon-leadást érti.

Nem az a baj tehát, hogy különbözünk egymástól hittételekben, hanem az, hogy

nem cselekszünk saját hittételeink értelmében, ha egyszer hatalom van a kezünkben,

és azért minden missziós előadás hallatára a zsidó önmagában mindig avval a régi mondással reagál: „nem a peszachi hagadát gondolja, hanem a peszachi vacsorának knédijét, azaz gombócát”. Amíg az erőszak kardját csörtetik, addig céltalan mindenféle missziós szelid meghívó.

Halász Manó

Halász Manó m. kir. kormányfőtanácsost a *Magyar Általános Takarékpénztár* igazgatósága h. vezérigazgatóvá nevezte ki. Közel öt évtizede, hogy *Halász Manó* a Magyar Ált. Takarékpénztár szolgálatában áll és ennek érdekében mindenkor a legagilisabb és leghasznosabb munkát végezte, mint az elismerten nagyon tehetséges dr. *Horvát Lipót* elnökvezérigazgató congeniális legelső és hű munkatársa.

Halkhangu, de nagyon művelt egyénisége a pénzügyi körökön kívül minden társadalmi rétegnél csak barátokat és tisztelőket szerzett magának. Híthű zsidósága a felekezeti életben közismert, azonban a magyar zsidóság sajnosan nélkülözi az ő finom uzi egyéniségét valamely vezető pozíciójában. Sokszor kínáltak fel neki magas tisztségeket, még dr. *Vázsonyi Vilmos* és dr. *Lederer Sándor*, akkori hitközségi elnök felkeresték és feikérték, hogy vállaljon a hitközeégnél előljárói tisztséget. Azonban *Halász Manó* mindig elhárította magától a felajánlott kovedeket. Szerinte komoly, intenzív munkát végezni a felekezet érdekében összeférhetetlen egy ügyvezető igazgatói állással, mely egy egész embert igényel.

De azért a választmányi tagságot vállalta és ilyen minőségben találkozunk vele úgy a hitközségi, mint a Chevra Kadisa ülésein. Ott is, mint mindenütt, szívélyes és lekötelező modora meghódítja a sziveket. Ez a magyarázata, hogy a mostani kitüntetése is mindenfelé, de különösen a hittestvérek között nagy és őszinte örömet vált ki.

Ezzel kapcsolatban a „Magyar Közgazdaság” a következőket írja:

Azt tervezték, hogy *Halász Manó* vezérigazgatóhelyettesé történt kinevezését *megünneplik*, de maga az új vezérigazgatóhelyettes fejezte ki azt a kívánását, hogy ezt ne tegyék, mert a mai időket nem tartja alkalmasnak semmiféle, még szűkkörü ünnepeltetésre sem. — Ez rávall *Halász Manó* közismert szerénységére. Ám a magyar pénzügyi és gazdasági élet — ha nem is hivatalos ünnepség keretében — mégis megragadja az alkalmat, hogy *Halász Manót* ebből az alkalomból üdvözölje. Már eddig is a magyar gazdasági élet, de a fővárosi előkelő társadalom köréből is rendkívül sokan keresték fel jókívánságaikkal az új vezérigazgatóhelyetteset.

פסח של

Husvétí árut

az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő

Schreiber Simon ur

gyakorolja.

A husvétí áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejü biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvétí áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvétí árut

tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113, postafiók 5.

Telefon: 68-8-45.

Beszélgetés Beilissel

az orosz vérvádpér világhírű főszereplőjével

New-Yorkban járva, nem tudtam ellenállni a kíváncsiságnak, hogy meg ne látogassam Mendel Beilist. Az ifjabb generációk számára semmit se mond ez a név, de sokan emlékeznek még arra a szomorú nevezetességű pörre, amely az egész világ érdeklődésének homlokterébe állította Beilist. 1911-ben történt, hogy Kiewben meggyilkoltak egy Juchtsinszky András nevű kisleányt. A nyomozás a gyilkos után eredménytelen volt, míg egy névtelen levél nem figyelmeztette arra az ügyészséget, hogy rituális gyilkosság történt, amelyet egy téglagyár udvarán egy feketeszakállas ember követett el. Így került gyanuba Mendel Beilis, a téglagyár felügyelője, akit két és fél évig tartottak fogva, míg végre tárgyalásra került a sor.

Harminc napi izgalmas tárgyalás után, melyről a világ minden lapja öles tudósításokban számoltak be, Beilist felmentette a bíróság.

A felmentő ítélet után családjával együtt áthajózott Amerikába s New-Yorkban telepedett le. Itt martiromsága miatt, sokáig hallatlanul népszerű volt, újságírók, fotóriporterek ostromolták, annyi meghívást kapott a milliommásoktól, hogy nem tudott eleget tenni azoknak.

A világhírű Beilis-pör főszereplője kövér, magas ember, erősen szürkülő bajusszal, — egyáltalán nem hasonlít azokra a fotográfiákra, amelyek róla annak idején a világ minden lapjában megjelentek. Szívélyesen fogadott és sok érdekeséget mesélt el az életéből. Elmondta, hogy amikor Amerikában letelepedett, voltak idők, amikor valósággal éhezett. Senkisem akarta alkalmazni, éppen a nevezetessége miatt. Egyszer, mikor már nagyon rosszul ment neki, felkeresett egy bankárt. A bankár azonban hallani sem akart róla, hogy állást adjon neki.

„Mit gondol, — mondta — ha én a világhírű Beilist alkalmaznám, az emberek ezt a zsidó becsület elleni súlyos bűnnek tekintenék és bevernék az ablakaimat.“

Munka helyett a bankár, végül egy csekket adott neki. . .

— Sok időbe telt, — meséli — míg munkához jutottam. Voltam biztosítási ügynök, kereskedő, nyomdász, jelenleg abból a könyvből élek, amit a peremről írtam.

A pörre terelem a szót. Beilis arca elkomolyodik.

— Két és fél évig voltam letartóztatásban s cellámban sokat tépelődtem, míg rájöttem, hogy én tulajdonképpen tizenöt millió zsidó szenvedéseinek megtestesítője vagyok. A sors olykor belenyul ennek a tizenöt millió zsidónak az urnájába és kihúz onnan egy sorsjegyet, egy nevet. Franciaországban ezt a „kiválasztottat“ Dreyfusnak hívták, Oroszországban — Beilisnek. Mindaz a rokonszenv és antipátia, amiben részem volt, nem nekem szólt, hanem azoknak, akiket képviseltem. Persze, sokkal szivesebben emlékszem vissza a szeretet megnyilatkozásaira, amelyekből akkor bőven kijutott nekem. Az orosz intelligencia, ügyvédek, orvosok, professzorok valósággal elhalmoztak szeretetükkel.

Egy magasrangú pap, aki különben akadémiai elnök volt, kiszabadulásom után eljött hozzám, kezét csókolta nekem és könnyekkel a szemében kért tőlem bocsánatot az orosz nép számára.

(Mintha az orosz nép lett volna bűnös az én meghurcoltatásomban!) Mikor kiszabadultam, pár nap alatt 16 ezer üdvözlő sürgönyt és 600 ezer levelet kaptam, amelyeknek nagyrészét nem zsidók írták.

Beszélgetésünk során kiderül, hogy Beilis nagyon keveset tud perének indítóckairól. Nem ismeri a Beilis per azóta összegyűjtött dokumentumait, amelyekből kiderül, hogy Tseglovitov belügyminiszter inszenálta az egész pert és az utasításai alapján vonultak fel a tárgyaláson a terhelő tanúk.

— Bizony, — mondja sóhajtván — egyszerű, békés ember vagyok, aki irtózik az

ilyen véres dokumentumoktól. Azért néha elgondolkodom perem szereplőinek sorsán.

Négy év se telt el perem után, s ennek a tragédiának legfőbb mozgatóit utólérte a sors keze.

Miklós cárt agyonlőtték, Stolypint saját emberei ölték meg, Tseglowitov belügyminisztert Moszkvában agyonszúrták, a legtragikusabb sors azonban Ritter államügyészt, ezt az ádáz antiszemitát érte utól. A forradalom alatt elfogták és forradal-

mi törvényszék elé állították s szinte bizonyos volt, hogy a halálbüntetés elől nem menekülhet, amikor a Beilis-pernek egyetlen zsidó szakértője, dr. Masse moszkvai főrabbi vetette közbe magát érte és az államügyész szabadlábra került. Hát nem tragikus sors egy ilyen vad antiszemita számára, ha egy zsidó menti meg a biztos haláltól?

Erre a kérdésre kénytelen voltam igazat adni Beilisnek. Dr. Aby Goldman (London)

Lord Melchett Budapesten

Budapesten tartja konferenciáját a Makkábi Világszövetség

Most érkezett Budapestre a Londonban székelő Makkábi zsidó sportszövetség hivatalos átíratja, amely szerint az április 2.-ára Párisba tervezett konferenciát, a tagok egyenes kívánságára április 3.-án Budapesten akarják megtartani.

A budapesti hitközség és az Országos Izraelita Iroda nagy örömmel vette az értesítést és azonnal válaszolt is, hogy a konferencia rendelkezésére bocsájtja a székházának minden helyiségét. Egyben pedig megindultak az előkészületek, hogy a legtöbb európai állam képviselőit ma-

gabafoglaló szövetséget méltóan fogadják. Az eddig megállapított program szerint az Izraelita Iroda nevében az elnök, Stern Samu udvari tanácsos fogadja a vendégeket, míg a VAC-öt Párkány Frigyes dr. fogja képviselni. A VAC különben a szövetség tiszteletére díszturnát és sportünnepséget rendez a konferencia tartama alatt.

Értesülésünk szerint megjelenik a konferencián a Makkábi szövetség elnöke, Lord Melchett is, aki a legutóbbi, Prágában megtartott konferencián is résztvett. Az amúgy is nagysikerűnek ígérkező konferencia fényét mindenesetre nagyban emelné az angol arisztokrata megjelenése, aki most látogatja meg első ízben a magyar fővárost.

Egy érdekes esküvő

A napokban érdekes esemény színhelye volt a Páva utcai templom. Egy ifjú jegyespár esküdött örök hűséget a templomban, s bár ennek az esküvőnek nem voltak úgynevezett „fényes külsőségei”, mégis érdemesnek tartjuk írni róla. A vőlegényt Szász Józsefnek hívják. munkanélküli szabósegéd és süket-néma. Menyasszonya ugyancsak süket-néma és az esküvő előtt tért át a zsidó hitre. Násznép nem volt az esküvőn, amely elé egyébként egy egészen komoly akadály tornyosult. Az ifjú jegyespár ugyanis olyan földhöz ragadt szegény, hogy ketten nem tudtak egy jegygyűrűt venni. Miután a szertartás-

nál szükség volt egy gyűrűre, mit lehetett tenni, Reich kántor elszaladt és vásárolt egy karikagyűrűt. Farkas dr. körzeti rabbi ezután összeadta a fiatalokat és adott nekik még — néhány pengőt. A nőegylet nagyobb pénzsegélyt adott nekik és esküvői vacsorát is rendezett számukra. Másnap reggel kellemes meglepetésre ébredt az ifjú házaspár: egy hatalmas csomag volt a lakásukon, telve egy hónapra való élelmiszerekkel, amelyet a nőegylet küldött nekik Rosenberg Sándorné és dr. Zahler Emil megbízásából. Így indult neki az ifjú házaspár az új életnek, amelynek első lépéseit nemcsak a szerelem ragyogta be, de a zsidó szív jótékony melege is. . .

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Olvason

a Katolikus Szemle januári számában : . . . a ghetto-rendszernek, a szegyenpadnak létesítésére jogszabályaink semmiféle lehetőséget nem nyújtanak. Ilyenfajta törekvés nemcsak jogi, de erkölcsi alappal sem bír. Önérzetes ember, aki ad magára, aki büszke emberi méltóságára, mindig vissza fog riadni attól, hogy másban ezt az emberi méltóságot megalázza. A keresztény vallások azt a gyönyörű tanítást adják nekünk: „Amit nem kívánsz magadnak, azt ne cselekedd másoknak“. (1934. január 49. l.) . . . Elsősorban ki lehetne seperni az egyetemről azt az elemet, amelyik az egyetemen csak akkor tűnik fel, ha tüntetni kell, ha verekedni lehet. (U. o. 50. l.)

Olvason

Héber Bernát tanár emlékére a Dohány utcai templomban rekviem volt. A hitközségi főtemplomban való emlékünepély szép megtiszteltetés, legutóbb az elhunyt elnökökön kívül részesült benne Goldziher Ignác professzor. De most már rendezni kellene a dolgot valahogy úgy, hogy a rabbiság és az előljáróság állapítsa meg közösen, hogy kit részesítsenek ebben a megtiszteltetésben, mert ha az ügy nem rendeződik, akkor ma-holnap minden hangoskodó ember casus bellinek fogja tekinteni, ha valakije nem részesül majd a Dohány utcában halottidőzésben és mazkir idézetekben.

Olvason

A Századunk című folyóiratban egy rendkívül értékes, levéltári kutatások alapján megírt értekezést olvasunk, Kiss Lázár nevű

zsidó nagyvállalkozóról, hadiszállítóról, aki többek között a Mária Terézia alatt felállított magyar testőrséget is kezdetben finanszírozta. Első nagy üzletét egy kitért zsidóval együtt csinálta, és végzetét az okozta, hogy egyik irigye, egy nem-kitért zsidó a bécsi kamaránál denunciálta, amire lefoglák, a fogságban meghalt szegyenében, a pert húzták addig, amíg az egész vagyon elpusztult. Ez a Jud Süss magyarországi megisméltése. Mindez nagyon tanulságos, de még szebb lenne, ha zsidó tudományos folyóiratunkban, a Magyar Zsidó Szemlében olvashatnánk ilyen alapos, magyar zsidó történeti értekezéseket.

Nem olvasom

Weisz Gyula, a Rombach utcai templomi előljáró az itt nagy sikereket aratott londoni mizrachista rabbi Weisz tiszteletére m'lavo demalko vacsorát rendezett. A meghitt társaság szónokai, Rav Weisz, Herskovics Dávid, Herskovics József rabbik és dr. Richtmann Mózes köszöntötték a vendéglátó vallásos érzületét.

Olvason

A hercegprimás szerint nincs más mentődeszkája a világnak, mint az Egyház. Ha úgy formulázta volna a tételt, hogy a „mentődeszka a vallás“, akkor e kijelentést az összes felekezetek is aláírják.

Nem olvasom

A társaságban arról volt szó, hogy nem kellene-e hébert tanulniok azoknak a templomelőljáróknak, akik a Tóránál állnak és a szöveg olvasásnál segédkeznek mutatással. Általában az volt a vélemény, hogy ez fölösleges, mert előbbutóbb az előljáró beletanul. De erre az egyik úr a következő esetet mondta el:

„Klub-praxisomból beszélek. Egy ismerősöm tiz esztendeig kibicelt nekem a leg-szorgalmasabban, egyszerre hirtelen el kellett mennem egy negyedórára és föl-kértem az én szorgalmas kibicemet, foly-tassa a játékomat. — Kiderült, hogy csak kibicelni tud. Sokan évtizedig a Tóra mel-lett állnak, kibicelésnél továbbra nem vi-szik.“

Olvason

Hajdu Miklós, a felekezeti élet nagy ismerője és kiváló szereplője miniszteri elismerésben részesült. Ezzel kapcsolatosan Róna Lajos a MAI NAP-ban a következőket írja: „A hitelérdekek egyik leghatásosabb működést kifejtő szerve, a Magyar Tudakozódó Egylet, most ünnepli fennállásának negyven esztendő jubileumát. Ebből az alkalomból Fabinyi Tihamér kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett az elnökséghez, amelyben a kárelőző hitelvédelem közcélú intézményének további eredményes sikerei reményében meleghangú elismerését fejezi ki. A kereskedelemügyi miniszter leirata elismerő szavakkal méltatja dr. Hajdú Miklós vezérigazgató érdemeit. Ennél az elismerésnél meg kell állnunk, mert Hajdu Miklós, aki másfél évtized óta vezeti hallatlan energiával és hozzáértéssel a Tudakozódó Egylet ügyeit, az újságírórend illusztris tagja. A Nap egykori szerkesztője, kitűnő publicista, a magyar újságírás fénykorának egyik kiemelkedő egyénisége. Hajdu Miklós beigazolta azt a tételt, hogy a jó újságíró, bármilyen posztra is állítsák, új működési körében is elsőrangú munkaerő lesz. A szerkesztés sokirányú és nagy áttekintést igénylő munkarendjét és programját érvényesíti Hajdu Miklós dr. a Magyar Tudakozódó Egylet vezérigazgatói székében is, ahol az egész ország kereskedőtársadalma hónapról-hónapra osztatlan érdeklődéssel várja alapos és részletes beszámolóit a fizetésektelenségi válságról és a hitelgazdaság egyetemes helyzetéről. A jubileum alkalmából nemcsak az Egylet, hanem dr. Hajdu Miklós személye is az ünneplések és gratulációk középpontjában áll és a megérdemelt ünneplésben szívvel-lélekkel vesz részt az újságíró-társadalom is, amely Hajdu Miklóst ma is a maga hivatott vezéregyéniségének tekinti.“

Olvason

Hevesi Ferenc rabbi a hitközség „Szülők pedagógiuma“ nevű rendezvényén előadást hirdetett, a hitoktatás és a szülői ház ellentétéről. A téma fontos, mindenkit érdekel és csak őszintén lehet be-

szélni róla. A szószékben is ilyen közérdekű kérdéseket kellene fejtegetni, komolyan és nyíltan.

Olvason

A horogkeresztesek a zsidó tudósokat és professzorokat — köztük Nobel-díjasokat is — könyörtelenül megfosztották a katedráiktól. Ezek a nemárja tudósok azután elszéledtek a nagyvilágba és mindenütt tárt karokkal fogadták őket. Kemál pasza, aki nem a származást, hanem a tehetséget nézi, egyetemet létesített Sztambulban, ahol 35 ilyen száműzött zsidó professzor kapott tanszéket. Most a „Der Führer“ című badeni nemzeti szocialista hivatalos lap erről a sztambuli egyetemről írván, meglepő módon eldicsekszik a német tudomány vezető szerepével. „Sztambul ujonnan létesített egyetemére is azért neveztek ki német professzorokat, — írja — mert ahol komoly teljesítményt akarnak felmutatni, ott nem lehet nélkülözni a németeket.“ Az embernek eláll a szeme-szája. Németországból kiűzték ezeket a professzorokat, mint közönséges „zsidó-bastardokat“, s most, hogy külföldön elhelyezkedtek, sikereiket német sikerként könyvelik el. Hogy is mondja a latin? *Difficile est satiram non scribere. . . Nehéz szatirát nem írni. . .*

gen tisztelt vevőink tudomására
hozzuk, hogy

SZESZÉS ÉLESZTŐGYÁRUNK

a budapesti orth. Rabbínatus állandó felügyelete alatt áll és ellenőrzése mellett kötjük meg évenként a **Chomec** eladási szerződéseket.

Gschwindt-féle Gyár R.T.

Budapest, IX. Ipar-u. 15 — 21.

Telefon ; 35-0-03

Schönhausen, Herr auf Reinfeld. Most kiderült, hogy a nagymama még zsidónak született, leánya volt Sir James Whiteheadnek, a londoni hitközség elöljárójának. A demen- ti formájára kíváncsiak vagyunk.

Nem olvasson

A budapesti orthodox Chevre Adar 7-iki vacsoráján az egyik tag kikelt az ellen, hogy a Chevre vezetőségében cionisták (mizraichis- ták) nagy szerepet játszanak. Ez ellen élénk ellentmondások támadtak, nem éppen finom formában. Amikor a dolog komoly kezdett lenni, a jelenlevő Süssmann rabbi felállt és távozott, épp úgy pár percet rá Steif rabbi. Ez helyes: ha a hívek nincsenek tekintettel a jelenlevő rabbikra, úgy ezek legyennek tekintettel a hívekre. Egyidejében meg van írva a példabeszédek könyvében: „Mielőtt a perle- kedés kitör, távozzál”.

Nem olvasson

Betévedek az egyleti templomba, be- ülök az utolsó padba. Mögötte van mind- járt a női osztály, amelynek első két pad- jában nők is ülnek. Mellettem egy férfi ül s amikor a kaddis-mondás kezdődik, előveszi a magyar betűkkel ábrt szöve- get és hihetetlenül rosszul olvassa el a kegyeleti imát; a női szakaszból pedig pempás precizitással hangzik fel a kad- dis egy nő ajkáról, pedig könyv nélkül mondja. — Örüljünk-e, hogy most a nők már tudják, amit a férfiaknak kellene tudniok?

Nem olvasson

Gyönyörű barnucvó keretben avatta Munk Gábor előjáró unokáját, dr. Kálmán Nison fitt, Bandit, magykoru zsidóva. Kálmán Andor magyzeru beszedben tett pallomást család tradíciói mellett, hűséget esküdött apja idealizmusának, magyapja vallásosságá- nak és hirdette: mindenkor büszkesége lesz, hogy ősei között helyet foglal a hírneves Taffszos Jomtov, de arra is, hogy sze- retettel üdvözölheti a társaságban magyatyja fivérét, dr. Munkácsi Bernátot, a magyar nyelvtudomány díszét.

Olvasson

Dr. Bródy Ernő eredeti kutatások alapján most kiadott értekezésében („Ma- gyar szabadalvüek”) megírja, hogy a ma- gyar szabadalvü ellenzék és különösen Pest-vármegye két küldöttje milyen ide- alizmussal harcolt a zsidóság egyenjogu- ságáért az 1840-iki országgyűlés előtt és az országgyűlés tárgyalásai alkalmából. A diskusszió folyamán gróf Zichy Ferenc főjónállómester ellenzte az emancipa- ciót, a következő szavakkal: „Hiszen ak- kor még nemesteni is lehetne a zsidót és még utóljára szolgabíró is lehetne belőle”. Ez a következő száz évben egyszer for- dult elő. Lovag Wertheimstein Henrik volt az egyetlen zsidó fősolgabíró Ma- gyarországon, de gróf Zichy Ferencnek annyiban is igaza lett, hogy „utóljára” is.

Olvasson

Egy lyoni zsidó értekezleten arról folyt a vita, hogy lehet-e valaki egyszerre cion- ista és jó francia. A vita során felállt a város tiszteletreméltó rabbija és a követ- kezőket mondta: „Számunkra előbbrevaló Franciaország, mint Palesztina. Persze, ha valaki az ösök földjén akar letelepenni, azért még lehet jó francia. De megker- dem Önöket, akik francia hazafiságukkal kerkednek, mit tettek a zsidóságukért? Bizony, meg kell vallanom, hogy Önök semmit se csináltak, Önök aludtak.” Erre felugrik helyéről a legnagyobb zsidó egyesület elnöke és dühöt remegő han- gon kiáltja: „Micsoda? ! Ön azt meri ál- litani, hogy mi aludtunk? Szégyelje ma- gat, es vegye tudomásul, hogy mi igenis dolgoztunk, mi, mi — kiáltja büszke ön- erzetel —, mi egy nagy — bált rendez- tünk!”

Olvasson

Már a Bismarck-esaládnál is baj van, írja a „Wiener Reichspost”: A nagy Otto Bismarck fia, Herbert feleségül vett egy Whitehead-leányt. Ebből a házasságból származik a mostani Fürst Otto von Bismarck, Fideikommissherr auf Schwarzen- beck, Herr auf Schönhausen und Plön, úgyszintén fiatalabbik fivére, Gottfried Graf von Bismarck,

Olvason

A Pesti Napló orvosi mellékletében dr. Wallenstein Árpád „Az orvos és az ifjúság” címen nagyszerű fejtegetést írt. Orvosi meg-látásán kívül minden dicséretet megérdemel a kifejező, de azért mégis könnyed, kifino-mult essay-stilusa. Kár, hogy nem ír zsidó tárgyú cikkeket.

Nem olvason

A Rombach utcai templom legrégebbi samesza, Goldberger bácsi, a mult szombaton ünnepelte hetvenedik születésnap-ját és harmincéves szolgálati jubileumát. A jubiláns lecsökkentett fizetése dacára ifjonti lelkesedéssel végzi a munkáját, szeretik a férfiak, pedig pénzt kér tőlük, benyújtván a hitközségi kultuszadóról és a snóderról szóló nyugtákat. Szeretik a nők is, pedig hivatalos elfoglaltságánál fogva ezektől lehetetlenséget kíván, -- hogy ne beszélgessenek a templomban. A Rombach utcai templomi előljárók és hívek egyéb iránt szívélyesen köszöntöt-ték és megjutalmazták Goldberger bácsit.

Nem olvason

Egy londoni lap szerint, az ausztráliai Sidneyben két részre, sőt elkeseredett pártra oszlott a hitközség a rabbi miatt. A rabbi ugyanis egy tudományos folyó-irat anyagi támogatása érdekében üzlet-ről-üzletre járt, némelyek adtak a rabbi-nak, mások nem akartak adni. Az ado-mányozók dicsérték, hogy milyen ügy-buzgó, a nem-adók azonban gáncsolták, hogy lejárattja a rabbi-tekintélyt. Emiatt összevesztek Ausztráliában. — Hát, ami azt illeti, nálunk is előfordulhat ilyen összeveszés.

Olvason

Büszke elégtétellel szögezzük le, hogy az európai zsidó sajtóban a Szombat volt az első, amely vette magának azt a bátorságot, hogy érdeme szerint bírálja el Joachim Prinz hirhedt könyvét. Azóta már egyes külföldi felekezeti lapok dön-

tögetni kezdték a „bálványt” s most a „Der Israelit” című lapban is megjelent egy kritika, mely ugyan-csak nem keztyűs kézzel bánik Prinz könyvével. Érdekes, hogy a lap már egyszer jó kritikát írt a könyvről s most a lap egyik olvasója ír lesújtó bírálatot, amelyből a kö-vetkező jellemző részeket idézzük : „Az a mód, ahogyan a szerző pél-dául Ábrahám ósatyáról ír, a leg-rosszabb indulatú antiszemitanak is becsületére válna. Nyugodtan álli-tom, hogy Prinz a bibliagyalázások egész sorát követi el könyvében. Kötelességemnek tartom, hogy a lap olvasóit felvilágosítsam Prinz bib-liahamisításáról. Egyébként a zsidó tömegek tudatlanságára és közönyé-re jellemző, szomorú tünetnek tar-tom, hogy egy olyan ember, mint Prinz, még ma is felléphet nagy népgyűléseken és morált prédikál-hat a zsidóknak, anélkül, hogy ki-fütyülnék és elkergetnék.” Ezt kü-lönben Prinzzel Palesztinában sem teszik meg, ahol jelenleg tartózkod-lik.

Nem olvason

Bari városában történt, a negyedik levantei vásáron. Egy bulgáriai zsidó ke-reskedőnek, aki a vásáron kiállított, egy órával a „Mincha” előtt jutott eszébe, hogy „Jahrzeit”-ja van. Mit csináljon? Honnan gyűjtsön össze tíz zsidót, hogy

A BUDAI CHEVRA KADISA
ZUGLIGETI ÜDÜLŐHÁZÁBAN

SZÉDER ESTÉT

rendez és a pészach ünnepeken át mérsékelt áron ad teljes ellátást. Érdeklődni és jelentkezni lehet a Chevra titkári hivatalában (I. Vérmező-ut 16. Telefon: 52-7-18) és az üdülőben (I. Zugligeti-ut 19-b. Telefon: 64-4-27).

együtt legyen a Minjan? Fogta magát, elment a palesztinai pavillonhoz, de a zsidó külsejű olaszok és arabok közt, itt sem tudta megállapítani, hogy ki valóban zsidó. Viszont megszólítani az embereket és megkérdezni tőlük, hogy zsidók-e, — kényelmenten lett volna. Végre kitűnő ötlet jutott eszébe, Elkért a pavillon vezetőjétől egy héber nyelvű plakátot és azt fordítva kifüggesztette a pavillon falára. Aki a fordítva elhelyezett plakáton megütközött, az csalhatatlanul zsidó volt. Tíz perc leforgása alatt együtt volt a Minjan. . .

Nem olvasom

Egy Csehszlovákiából érkezett barátom beszél a következő prágai esetet, amit elpanaszolt neki egy szegény lengyel zsidó: „Volt egy egyleti rabbi Prágában, nagy reformer, a vallási törvényeket nem tartotta meg, de jó szíve páratlan volt. Ha egy szegény orthodox zsidó szivességet kért tőle, eljárt ügyében a hitközségnél, a hatóságoknál. Szegény hirtelen elhunyt legszebb férfikorában. Fiatal rabbi jött helyébe, aki borzasztóan konzervatív, olyan hitbuzgó, hogy nem elégszik meg reggelenként egy pár tefilin felvételével, hanem fölvesz Rabbénu Tám-tefilint, de nem létezik, hogy egy szegény zsidó embernek szivességet tegyen, akár jótékony-sági, akár más ügyben. El is nevezték a Rabbénu Tám-tefilinje után „Reb Un-Tám“-nak. — Ebből az elbeszélésből azt látom, hogy az orthodoxok a neolog rabbiktól nem két pár tefilin fölvetését kívánják, hanem inkább a jószívűséget, jobban szeretik a tréfli neológ rabbit kóser szívvel, mint a kóser neológ rabbit tréfli szívvel.

Olvasom

Pozsonyban most halt meg 55 éves korában Alfréd Justitz, a híres festő. A csehszlovák sajtóban meleg hangon nekrológok méltatják Justitz kiváló művészetét és az egyik lap a következő kis anekdotát írja meg róla. Justitznak, akit sokáig mellőztek, egyszer azt mondta Ma-

resch Mihály, a jónevű cseh író: „Barátom, te már régen megérdemled, hogy a művészakadémia tanárává kinevezzenek, de úgylátszik, következetesen elfelejtkeznek rólad.“ Ez így van, — felelte Justitz — én bennszülött prágai vagyok, de a németek nem ismernek el, mint csehet. A csehek viszont azt állítják rólam, hogy német vagyok. A zsidók nem vásárolnak tőlem képet, mert azt hiszik, hogy kitértem, a keresztények viszont nem akarnak zsidó művészt támogatni.

Olvasom

Legutóbbi számunkban hírt adtunk arról, hogy dr. László főrabbi és fiatal felesége fényképét közölte a Színházi Élet. Közöltük, hogy a budapesti rabbiszemináriumban nem ismernek ilyennevű főrabbit. Cikkünk éle nem irányult a főrabbi személye ellen és szívesen megállapítjuk, hogy a fiatal rabbi Berlinben végzte a szemináriumot (két évet előzőleg a budapesti szemináriumban végzett), s így diplomáját Berlinben nyerte. Hogy esküvői fényképe a Színházi Életben megjelent, erről a főrabbi úrnak tudomása sem volt előzőleg. A dolog úgy történt, hogy a lap a fiatalasszony szüleitől kért egy fényképet, amit meg is kapott. Egyébként ismételjük: eszünk ágában sem volt kételkedni abban, hogy a főrabbi úrnak diplomája van és fel sem tételeztük, hogy önmaga hiúsági szándékból küldte volna be közlésre a fényképet.

PATAI JÓZSEF UJABB MEGHIVÁSA a jeurzsálemi egyetemre. A jeurzsálemi héber egyetem kancellárja meghívta dr. Patai Józsefet újabb előadássorozat tartására a középeurópai héber költészet történetének köréből. Dr. Patai József annak idején a magyar közoktatásügyi minisztérium ösztöndíjával tudományos kutatást végzett a világhírű oxfordi Bodleana könyvtárban a középkori héber költők kiadatlan kézíratai között. Ezeket fogja a jeurzsálemi egyetemen tartandó előadásaiban ismertetni. Patai Józsefnek ez a harmadik meghívása a jeurzsálemi egyetemre. Első előadása a magyarországi héber költészet történetéről szólt.

**Borotválkozzon
ecset, szappan és
víz nélkül**

HEZOLITE
RAPID BOROTVA KRÉMME

Ingyen mintát küld a
készítő
Dr. HOLCZER ISTVÁN
Budapest, VI., Teréz-körut 8.

Nem tagadják,

de nem is igaz, hogy a *kettős adóz-tatás* tervbe van véve az új statu-tumok szerint. Csak arról van szó, hogy bizonyos *nagyobb* adózók adó-ja igazságosan elosztásra kerüljön ama hitközségek között, amelynek területén az illető adózó lakik és ama hitközség között, amelynek területén a jövedelmét húzza. Ezt a tervet, *kevés kivétellel*, ország-szerte nagy örömmel fogadták, mert sok kisebb hitközség ennek következtében új virágzásnak fog indulni. Így pl. Ujpest ujjongással fogadja ezt az elgondolást. Ebben a kérdésben értekezlet volt az Országos Iroda helyiségében. Jelen vol-tak az Országos Iroda részéről *Stern Samu* elnök és *Szántó Jenő* alelnök, az ujpesti hitközség részé-ről dr. *Deutsch Oszkár* alelnök, dr. *Antal* főügyész és 3 előljáró, Óbu-dáról dr. *Orova Zsigmond* elnök, *Vörösvári Miklós* és 2 előljáró, Kő-

bányáról *Boschán Artur* elnök 2 előljáróval, Kispestről *Breisach Miksa*, *Herskovits József* 3 előljá-róval, Pesterzsébetről dr. *Vincze Ja-kab* és Pestszentlőrinc előljárósága.

Stern Samu elnök hosszan és behatóan megmagyarázta a tervbe-vett újítás előnyeit és látszólagos hátrányait, amelyet az összes jelen-voltak megértéssel és helyesléssel fogadtak. Egymásután hozzászól-tak az ujpesti, a kőbányai és a töb-bi hitközségek elnökei és kijelen-tették, hogy ők a reformot öröm-mel fogadják. Feltűnést keltett *Orova* elnök felszólalása, kijelent-vén: Most veszek tudomást a ké-szülő reformról, melyet eddig nem ismertem. A magam részéről csak helyeslem az elgondolást és arról én nem tehetek, *hogy az én fejem-mel más akar gondolkodni*. Sőt, a kispestiek, akik eleinte idegenked-tek a tervezettől, az elnök által

Zsidó háziasszony

a husvéti ünnepek alkalmával fémtisztításhoz csak

SIDOL - 1,

suroláshoz csak

SIDOLIN - 1

használjon. — Ezeket a készítményein-
ket az orth. izr. hitközség rabbiságának
állandó felügyelete mellett gyártjuk.

GÖTZL LIPÓT
„SIDOL“ VEGYI TERMÉKEK GYÁRA R.-T.
BUDAPEST,
VII, Cserei-uca 14
Telefon: 966-86 és 968-27

adott felvilágosítás után megnyugodva távoztak az értekezletről. Csak egyedül a budai hitközség, lévén Buda villanegyed, mely éppen ennél a speciális helyzeténél fogva az adóztatásnak ezen tervbevett új rendszerével szemben támaszt bizonyos aggályokat. Stern Samu országos elnök ezért felajánlotta már régebben, hogy a kérdés kölcsönösen kiegyenlítő megbeszélésére készségesen ül össze a budai előljárósággal. Az eddigi jelek szerint, a határvillongás kölcsönös megértéssel, békésen fog végződni.

A budai hitközség előljárósága ebben a kérdésben igen lojális átiratot intézett Stern Samuhoz, az Országos Iroda elnökéhez, mely alkalmas a felmerült félreértések teljes kiküszöbölésére és így minden kilátás megvan arra, hogy a békés összhang teljesen helyreálljon.

Olvasom

Semarjahu Lewin emlékiratait, ezt a szüggesztív könyvet, mely nemcsak egy ember egyéni élményeit, de gyakran az egész zsidó sors tragikumát tükrözi vissza. Ince egy részlet a könyvből, amely híven megmutatja, hogy egyes zsidók nagyratörő álmaiért az egész zsidóságnak kell lakolnia:

„Vannak események, — írja Semarjahu Lewin — amelyek, mint derült égből a villám, olyan váratlanul zúdulnak le ránk s azért állunk velük szemben felkészületlenül, mert el vagyunk foglalva saját ügyes-bajos dolgainkkal. A háború után Oroszország sorozatos győzelmei ellenére is olyan volt, mint egy üreskező, kifosztott óriás. Bizantinus álma épp oly messze állott a megvalósulástól, mint a háború előtti időkben. A felelősség ezért egy Disraeli nevű zsidót terhelt; s három-négy évvel később pogromhullám hömpölygött végig egész Oroszországon. Mint zsidót Disraelinek hívták, mint lordnak Beaconsfield volt a neve. Mint Beaconsfield tárgyalt Berlinben, de Oroszország zsidói Disraeliért fizették a számlát. A legújabb kor történetében is lejátszódott hasonló eset. Mint zsidót Bronsteinnak hívták, mint az orosz forradalom vezére Troztkij néven ismeretes. Annak idején, mikor Troztkij megrohmozta Oroszországot, egyik legtekintélyesebb orosz zsidó, Jakob Mase moszkvai rabbi ezt mondta: „Troztkij rohamozza az

országot, de e roham költségeit mi Bronsteinért fogjuk megfizetni.“ Mikor azután a hatalmas vörös hadsereg megszervezője mellett csak két katona maradt, akik az ex-diktátort száműzetésbe kísérték, Troztkij — mint a lapok megírták — behatóan kezdett foglalkozni Beaconsfield lord életrajzával. Troztkijt érdekelte-e Beaconsfield, vagy Bronsteint Disraeli?“

HIREK

A MAGYAR ZSIDÓSÁG KIVÁLÓSÁGAIT ÜDVÖZÖLTÉK AZ ABBAZIAI TEMPLOMBAN. Az abbaziai zsidó templomban péntek este Stern Sándor rabbi gyönyörű beszédben köszöntötte azt a három zsidó vezérférfit, akik jelenleg Abbáziában tartózkodnak: dr. Hevesi Simon vezető-főrabbit, Kramer Miksa kormányfőtanácsost, a pesti Szentegylet elnökét és dr. Endrei Henriket, a Szentegylet igazgatóját. Mint a magyar zsidóság „Chachmé lév“ szívbéli bölceit és a jótékonyág apostolait köszöntötte őket gyönyörű szavakkal. Az egész gyülekezet felemelkedett, mikor a rabbi a három férfit életéért és Isten áldásáért könyörgött.

A BUDAI IZR. HITKÖZSÉG előljárósága március hó 15.-ének megünneplése céljából 1934. évi március hó 15.-én, csütörtökön reggel 1/29 órakor, a hatósága alá tartozó templomaiban, nevezetesen: I. Verpeléti út 4—6., Öntőház u. 5—7., III. Zsigmond u. 49. ünnepélyes istentisztelet tartott szónoklattal egybekötve.

A KISPESTI ELEMI ISKOLA PURIMI ÜNNEPÉLYE. A kispesti izr. elemi iskola március 1.-én rendezte szokásos purimi ünnepélyét. A kitünően sikerült ünnepély nívós és zsidó szellemtől áthatott műsorának gerince két hatásos revüszereű kis szindarab volt: „Az iskolakerülő“, melyet Schäffer Árpád, az iskola ér-

TAUBER ÁRON

כשר kóser mézárszéke

BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 10. SZ.

Telefon: J. 422-83.

A pesti izr. nitk. Rabbiságának felügyelete alatt. Elsőrendű cukorgyári hizlalásból származó marha-, borjú- és birkahusok. Vágott baromfi árusítás! Rendelések házhoz szállítanak.

demés igazgatója dolgozott át ügyesen és a „Tündérek Magyarországon”, amelyet Singer Gézáne tanítónő írt avatott közszel. A szindarabok, szavalatok és prólogusok gyermekszereplői közül kiemeljük Albert Lacit, Hermann Terikét, Nemes Évit, Rosenfeld Gyurit, Skopál Gabit, Vör Irénnét, Wasserman Robit és Weil Ágit, akik kedves és ügyes játékokkal nagy sikert arattak. A rendezés és a gyermekek betanításának nehéz munkáját Schäffer Árpád igazgató, Gergely Nándorné és Singer Gézáne tanítónők végezték nagy hozzáértéssel.

GYÁSZISTENTISZTELET Dr. ADLER ILLÉS FŐRABBI EMLÉKÉRE. A pesti izr. hitközség előljárósága dr. Adler Illés főrabbi emlékére, halálának tizedik évfordulója alkalmából, vasárnap délelőtti 11 órakor gyászistentiszteletet rendezett a Rombach utcai templomban, amely ez alkalommal zsúfolásig telt meg. A gyászistentiszteleten testületileg jelent meg a hitközség előljárósága, nagy számban jöttek el a képviselőtestület tagjai, a felekezeti intézmények vezetői és ott voltak az elhunyt főrabbi családjának tagjai is. A pesti rabbiág is képviselte magát dr. Grossmann Zsigmond vezetése mellett. A

gyászszertartáson Tkatsch Izrael főkantor funkcionált a templomi énekkar kíséretével. Dr. Adler Illés főrabbi emlékezetét ma is kegyeletos szeretettel őrzi hívőinek nagyszámú tábora. A gyászistentisztelet a halottak utáni ima elmondásával ért véget.

A VIII-IX. KER. IZR. NŐEGYLET húsvéti könyhája javára 1934. márc. 21.-én, szerdán délután fél 6 órai kezdettel a Bristol szálló összes termeiben (Mária Várkonyi u. 4.) tavaszi divatbemutatóval egybekötött teadélután rendez, amelyre az egyesület tagjait és jóakaró támogatóit ezúton is mély tisztelettel meghívja az Elnökség. A divatbemutatón, melyet dr. Bánóczy Dezső színművész rendez, a főváros legelőkelőbb szalónjai mutatják be új tavaszi modelljeiket. Jegyek kaphatók az egyesület, Páva u. 59. sz. alatti titkári irodájában, a választmányi hölgyeknél és a helyszínen. Belépőjegy ára uzsonnával és ruhatárral együtt 2.— pengő.

PURIM ÜNNEP A MAGYAR SZINHÁZBAN. Kedves és igaz szidó szívre valló meglepetésben részesítette Wertheimer Lajos igazgató, a Chevra Kadisa Aggokháza gondnoka az Aggokháza ápolóit purim este. A Magyar Színház, mely-

SEL PESZACH CUKOR

az orthodox hechserre reflektáló hithű hazai zsidóság részére
ez évben is

Központi Irodánk irányítása mellett készült.

Ezt a felragasztott 1934. évi dátummal jelzett vignetták tanúsítják.

A cukor gyártása ez évben is a

SELYPI CUKORGYÁR R. T.-

nál BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 14. sz. a.

történt Silberstein Dávid váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt

Központi Bizottságunk Rabbicollégiumának vallási döntése szerint: az **orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be SEL PESZACH CUKOR szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcserélésből vagy összekeveredésből vallási tilomszegések keletkezessenek.**

Budapest, 1934. évi február havában.

A magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet

KÖZPONTI IRODÁJA

(Budapest, VI., Eötvös-utca 19.)

nek igazgatója Wertheimer Lajos fia, a „Bál a Savoyban“ című darabjához Wertheimer Lajos elvitte az ápoltakat, akiknek részére a földszint több sorát bocsátották rendelkezésre. Az idős urak és hölgyek természetesen igen örültek a purimi „ajándéknak“.

A SZABADEGYETEM KÖRÉBŐL. A Pesti Izr. Hitközség kulturális szakosztálya által rendezett szabadegyetemi előadások sorozatában dr. Bakonyi László, az Országos Izr. Inoda főttitkára f. hó 8-án tartotta meg nagy érdeklődéssel várt első előadását a zsidóság szociológiájáról. A magas színvonalú fejtegetések keretében az előadó ismertette a zsidóság kialakulását és azokat a faji, történelmi, szociális és szellemi hatóerőket, amelyek a mai zsidóság különböző típusainak keletkezésénél közreműködtek. Mélyrehatóan analizálta az előadó a zsidó psziché jellemző sajátosságait, kulturális és vallási

EZÜST

**DISZMŰÁRU, EVŐESZKÖZÖK GYÁRI ÁRBAN
SCHLEIFER**

EZÜSTÁRUGYÁR, VII., KAZINCZY UTCA 10.

Telefon: 43-5-28

tekintetben fennálló különbözőséget. A nagyszabású előadásban az asszimiláció és a cionizmus lélektani motivumai újszerű megvilágítást nyertek és különösen megkapta a hallgatóság figyelmét annak a lelki átalakulásnak a vázolója, amit az asszimilációs folyamat a Nyugat zsidóságában előidézett. A f. hó 22.-én tartandó előadáson dr. Bakonyi László a zsidóság statisztikáját fogja ismertetni és ezzel kapcsolatban a zsidó közösség jövőjének várható képét fogja felvázolni.

PESTI IZR. HITKÖZSÉG, VII., SIP UTCA 12.

HIRDETMÉNY

A pesti izr. hitközség előljárósága tudomására adja a Budapest székesfőváros IV—IX. kerülete területén lakó híveknek, hogy pászka (macosz) szükségletük folyó évi március 11. napjától (vasárnaptól) kezdve a szokott helyeken lesz beszerezhető.

Az elárusítóhelyek naponta délelőtt 8 órától 1 óráig, délután 3 órától 7 óráig, szombaton este 7—¹/₂10 óráig állnak nyitva a t. Vásárlóközönség rendelkezésére.

Vendéglősök, kávéháztulajdonosok, kávémérők, fűszeresek és élelmiszerkereskedők az elárusítóhelyeken is kaphatnak pászkat, míg a viszonteladóknak nagyobb szükségleteik kielégítése végett a hitközség székházában (Sip utca 12. I. 52) levő macosz-irodához kell fordulniok, ahová igénylésüket telefon útján (41-9-19) is bejelenthetik. — A pászka ára kg.-kint 1 pengő 40 fillér, a macosz-dara, valamint az „FF“ jelzésű finom macosz-dara (liszt) ára kg.-kint 1 pengő 70 fillér. A széderesti smure-macosz az összes árudákban kapható, kis csomagban 90 filléres és nagy csomagban 1 pengő 80 filléres áron.

A folyó évben a pászka árát lényegesen leszállítottuk, de ezzel kapcsolatban minden néven nevezendő kedvezményt megszüntettünk. Teljesen céltalan tehát, ha bárki is kedvezményes pászkaügyben akár a hitközséghez, akár a körzeti elnökséghez fordul, mert kedvezményt elérni nem fog tudni.

Figyelmeztetjük a t. Vásárlóközönséget, hogy a pászka árán felül egyéb címen semmit sem kötelesek fizetni. Figyelmeztetjük arra is, hogy a gabellatérítési jegyek a macosz vásárlásánál, mint készpénz fogadtatnak el. E gabellatérítési jegyeknek azonban valamely kóser mészáros, baromfikereskedő, vagy vágóda által le kell bélyegezve lenniök, mert máskülönben érvénytelenek. A gabellatérítési jegyek értékéből 10% kezelési költség vonatik le és csak az ezután fennmaradó összeg tudható be a vásárolt pászka árának elszámolásánál. Fontos tudnivalóként jegyezzük itt meg azt, hogy a gabellatérítési jegyek az összes árudákban beválthatók. Ezenkívül macoszvásárlás céljából a gabellatérítési jegyek a központi macosz-irodában (VII. Sip utca 12. I. em.) is beszolgáltatathatók, ahol a beszolgáltatott térítési jegyek értékének megfelelő macosz-utalvány adatik ki s az ily utalványok ugyancsak bármely árudában beválthatók.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG ELŐLJÁRÓSÁGA

Felolós szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.

Postatakarékszám: szám 1.760

Neufeld Zoltán (PANNONIA) avonada Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09